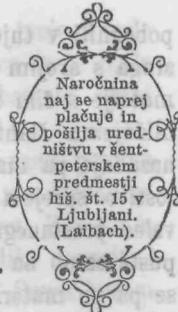

VERTEC.

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 6.

V Ljubljani 1. junija 1872.

Leto II.

Pri potoku.

Pri majhnem potoku
Mlad deček je bil,
Cvetlice je tergal
In venčike vil.

Ko venček izplete,
Ga verže v vodó;
Glavico pobesi
In vzdihne takó:

„Kak valčki nesejo
Cvetlice sabó;
Neusmiljeno tlači
Je voda na dnò.“

„Cvetlica zdaj vtone
A valček zbeži,
Za revico ubogo
Še mar mu nič ni.“

„Tak moja tud leta
Že v večnost beže,
In časi mladostni
Mi kmalu vtoné.“

„Kaj meni zdaj radost,
Kaj meni pomlád,
Kaj meni cvetlice,
Ko več ne bom mlad!“

F. Šetina.

Zaupaj v Bogá in on ti bode pomagal.

(Konec.)

Bilo je nekega jesenskega jutra, ko pride Rozika po navadi v cerkev. Klopi v cerkvi so bile precej prazne, in Rozika se vsede koj v sprednjo klop. Tukaj vidi mledo, komaj kakih osem let staro, in slabo oblečeno deklico s torbico na roki, ki je prav spodbudljivo molila med celo sv. mašo. Roziki se deklica zeló smili. Vidši, da se od mraza trese, stopi k njej, ter jo spomni, da naj gre domu, ker bi se znala prehladiti in zboleli. Toda deklica jej jokaje odverne: „Kam hočem domu? Jaz nimam niti stanovanja niti staršev. Učili so me ravnka mati, Bog jim daj nebesa, da naj v vsakej potrebi iščem pomoći pri našem Zveličarji in zato ga tudi prosim, da bi se me usmilil v tej nadlogi.“

Milosrčna Rozika jo vpraša, ali bi ne hotla ž njo iti, in ker jej mala sirota prikima, prime jo in pelje za rokó k svojej materi. — Mati se začudišo odkod pride ta ubožni otrok, ter vprašajo uboga siroto od kdaj nima staršev, in kje je domá. Pa na vsa njihova vprašanja jim odgovori uboga deklica tako-le: „Moja ravnka mati so mi večkrat pripovedovali, da so bili zeló bogati in srečni; pa prihrula je huda vojska v tisto deželo, kjer so stanovali. Pobrali so jim vojaki vse, kar so imeli; tudi mojega očeta so vjeli in Bog vé, kam odpeljali. Mati so s pomočjo zvestega služabnika z menoij

pobegnili v tujo deželo, kjer ni bilo strašne vojske. Tukaj nas je redil zvesti sluha s svojim zaslužkom. Pa kmalu je revež umerl. Ker nisve imele z materjo s čim živeti, sklenejo naposled mati potovati v daljno mesto k nekemu bližnjemu žlahtniku. Več dni sve hodile čez gore in doline brez počitka; nazadnje pa mati opešajo in zbolé. Neka kmetica blizo mesta je naju milostivo sprejela in je mojej bolnej materi prav ljubeznjivo stregla. Toda vsled prestanega terpljenja in dolgega potovanja mi mati umerjejo ter me pusté samo na svetu. Kmetica me je imela še nekaj dni pri sebi; ko sem se pa po materi nekoliko utolažila mi pravi: „Ljuba Malica! dasiravno bi te jaz zeló rada imela pri sebi, vendar ne morem, ker, kakor veš, sem sama uboga in s teboj vred dostikrat lakoto terpim. Spremila te bom v bližnje mesto, tam pojdi v cerkev in prosi nebeškega Očeta, ki je najboljši oče za puščenih sirot, da se tudi tebe usmili. V mestu so bogati in dobri ljudje, ki ti bodo lehko pomagali.“ To rekši mi zloží v torbico ta-le pisma, katere so jej rajnka mati izročili, podá mi kos kruha in me spremi do mestnih vrat, kjer me še zadnjikrat poljubi. in se potem naglo poslovi od mene uboge in zapušcene sirote.“

Vse te besede uboge deklica so Roziki globoko v serce segle, oberne se k materi in pravi: „Glejte, ljuba mati, kako Bog za nas skerbi! Že davno sem mislila, kako in kje bi si dobila kako pomagavko, katero bi po svojej volji izurila. Tukaj nam jo je Bog sam poslal. Oj ljuba mati! obderžive jo pri sebi; Bog nama bode obilo povernil, kar jej bove dobrega storile.“ Mati spoznavši čudno previdnost božjo z veseljem privolijo v njeno prošnjo.

Iz pisem, ki jih je imela Malica pri sebi, je bilo razvidno, da je bila hči bogatega grajščaka iz Francoskega, katerega so puntarji vjeli. Dasiravno še jako mlada, bila je Malica vendar pobožna in sploh prav lepo vzrejena. Vsakega dela se je ročno poprijela in s svojo marljivostjo si je tudi ljubezen svojih dobrotnic kmalu pridobila. Bog pa je tudi njeni dobrotnici za nju ljubezen obilo odškodoval. Z vsakim dnevom ste si več dela pridobile, in Rozika si je še več šivilj privzeti morala.

Pri vsem tem pa ste blagi dobrotnici ubogo Malico prav po kerščanski vzrejevale. Ko je bila Malica deset let stara, bila je v vseh ženskih delih popolnoma izurjena in Rozika jej je vsako delo lehko brez skerbi zaupala. Zarad njenega lepega in priljudnega obnašanja je Rozika najraje le po njej obleko svojim naročnikom pošljala.

Nekega jutra jej izroči Rozika novo obleko, katero bi bila imela nesti bogatej gospoj v bližnjo gostilnico. Malica izročeno obleko lepo poravnava in dene v pletenico ter gre svojo pot. Primeri se pa, da jo blizo gostilnice sreča nek hudoben deček, ter jo tako sune, da jej pletenica pade iz rok in lepa nova obleka iz nje. Vsa prestrašena stoji uboga Malica zraven pletenice ter jokaje gleda lepo pražnje oblačilo v blatu, ne vedé, kaj bi začela. Toda Bog vse prav oberne. Videl je to nesrečo tuji gospod, ki je stal pred gostilnico. Uboga deklica se mu zeló smili, pristopi k njej, pobere jej pletenico, vzame mošnjo z denarji, katero verže v pletenico rekoč: „Te nesreče nisi ti kriva, ljuba deklica! Le pojdi z obleko domu in reci svojej materi, da jim

jaz s tem denarjem škodo povernem, katera se je obleki brez tvoje krivde zgodila, kajti ti si v tej zadevi popolnoma nedolžna. — Malica se je hočla neznanemu gospodu zahvaliti, pa v tem hipu se njen blagi dobrotnik zgubí izpred njenih oči.

Ko Malica domu pride, pové Roziki vse, kaj se jej je med potoma pripetilo in jej podá mošnjo z denarji, katero jej je tuji gospod za odškodnino podaril. Rozika pogleda v mošnjo in najde v njej dvajset zlatov. Z velikim začudenjem se oberne k materi in reče: „Glejte, ljuba mati, koliko denarjev! Gotovo se je tujec zmotil. Tega ne smemo nikakor obderžati. Sama hočem iti k njemu in mu denarje nazaj dati.“

Tudi mati so bili te misli.

Rozika najde tujega gospoda v gostilnici. Ponižno in prijazno se mu približa in pravi: „Dragi gospod! prišla sem da se vam zahvalim za blagi dar, ki ste ga ravno poprej dali ubogej Malici kot odškodnino za nesrečo, ki se jej je na cesti primerila. Ne zamerite mi pa, da vas moram opomniti, da ste se v vašej dobrotnosti gotovo zmotili. Poslali ste namreč v tiste mošnji dvajset cekinov.“

„Res je, da sem se v svojem dejanji nekoliko prehitel,“ reče tuji gospod; „mi bogatini mislimo, da smo že vse storili, če kakemu revežu nekoliko novcev podelimo ter se še večkrat ne poprašamo, komu in kaj smo dobrega storili? Zvedel sem še le, ko je bila deklica odšla, da sem jej še vse premalo dal v primeri vašega blagega dejanja proti njej. Ne zamerite mi tedaj, če vas vprašam od kod imate to zalo deklico? Pred sedmimi leti je meni nemila osoda odtergala mojo soprugo s petletno hčerkko, kateri je bilo tudi Malica imé. Iščem ju že cela tri leta po širokem svetu, in marsikaj sem že storil, da bi ju našel, pa dozdaj je bilo zastonj vse moje popraševanje. Ravno ta vaša Malica je mojej hčerki zeló zeló podobna, in to še takó, da sem na pervi pogled že mislil, da je moja preljubeznjiva hčerka, katere zastonj iščem iz enega kraja do drugega. Prosim vas tedaj, povejte mi, kje ste dobili to zalo deklico?“

Rozika mu na to vprašanje ob kratkem razloži vse, kako je ubogo in zapuščeno Malico našla v cerkvi, in da je uboga deklica, kakor se iz njenih pisem lehko razvidi, katere je prinesla seboj v majhnej torbici, hči bogatih staršev tam nekje na Francoskem. Naposled pa še pristavi, da čeravno iz serca želi, da bi Malica zopet dobila svoje ljube starše, vendar bi jej zeló težko djalo ločiti se od tako zale in pobožne dekllice.

„Dovolite mi draga prijateljica, da grem jaz nesrečni oče, kateremu ste nekoliko upanja dali, z vami in pregledam pisma, katera je deklica, kakor ste mi ravno povedali, seboj prinesla,“ reče neznanji tuji gospod.

Postrežljiva Rozika rada v to privoli; pelje gospoda na svoj dom ter mu pokaže omenjena pisma.

Kdo more povedati, kako veselje in radost prešine tujega gospoda, ko iz prebranih pisem spozna, da je ravno ta Malica njegova ljuba hčerka! „Malica, moja ljubeznjiva hčerka!“ vzklikan presrečni oče. „O Bog, kako hvaležen sem ti, da si mi zopet nazaj dal preljubo mojo hčerko, katero

sem že davnej mislil zgubljeno.“ Tako in enako kliče srečni oče, ter objema in pritiska svojo ljubo Malico na svoje serce. Rozika in njena mati ste od daleč stale in ginjenega serca gledale ta nenadni prizor veselega snidenja po dolgej ločitvi.

Čez nekaj časa potem začne tuji gospod tako-le pripovedovati: „Pred sedmimi leti, bilo je ob času černe vojske na Francoskem, sem bil tudi jaz tako nesrečen, da so me puntarji napadli v mojej grajščini in me oropali vsega mojega imetja ter me vjetnika tirali v Pariz, glavno mesto francoske dežele. Pa Bog je drugače sklenil, kakor so mislili moji sovražniki. S pomočjo usmiljenega stražnika sem v nekej temnej noči ušel in pobegnil na Angležko. Tam sem bil celi dve leti. Ko se je pa v mojej domovini zopet vse pomirilo, vernil sem se bil zopet nazaj in si poiskal svojemu stanu primerno službo, kjer sem s pomočjo božjo svojo grajščino in vsa svoja posestva zopet nazaj dobil. Od te dôbe sem začel po svojih ljubih popraševati. Pošiljal sem cela tri leta zveste iskalce po daljnih in bližnjih krajih, ter jim obljudil verhi plačila še veliko darilo, ako mi je dobé in žive pripeljejo v moje naročje. Ko pa sem videl, da je vse njih iskanje zastonj, izročil sem svojo grajščino zvestim rokam, ter sem se sam podal v te kraje iskat svojih preljubih. Po božej previdnosti sem med potjo zvedel, da je v tem mestu podoba matere božje, h katerej se pobožni vseh krajev zatekajo in v svojih potrebah pri njej pomoči isčejo. Šel sem tedaj z množico pobožnih romarjev, ki so v ta kraj potovali. Tri dni sem zaporedoma hodil v cerkev in sem za svoje preljube molil; in glejte! — Marija je mojo prošnjo uslušala!“

„Draga prijateljica! vi ste rekli, da bi vam težko bilo se od moje Malice ločiti. Vi ste se uboge sirote usmilili in jo rešili iz največje njene nadloge, ter ste kakor dobra mati za njo skrbeli. Vsega tega vam ne morem poverniti. Da vam pa vašo ljubezen vsaj nekoliko povernem, prosim vas, da greste s svojo dobro materjo na moj dom, kjer bote Malici, katero že zdaj svojega otroka imenujete, tudi zanaprej ljubezljiva mati.“

Ko je tuji grajščak natanko zvedel tudi za kraj, kjer je njegova blaga in ljubezljiva sopruga umerla, in jej na gomilo postavil drag spominek, vzel je potem Roziko, njeno mater in tudi tisto kmetico, ki je njegovej rajnej gospoj v bolezni stregla, k sebi v grajščino, kjer so vsi skupaj prav srečno in zadovoljno živeli in še veliko veselih dni užili.

Kdor starše spoštuje je lepo imá;
Že tukaj na svetu Bog srečo mu dá.

P. Gros.

Prebrisani Polde.

Kdor je že v kakem večjem mestu bil, gotovo je videl rokodelske fantiče neporedno po ulicah skakati; nekateri nosijo v rokah narejene nove čevlje, ti bojo sčasoma gotovo čevljariji, drugemu zopet visijo čez roko nove hlače ali nova suknja, tak bo pa danes ali jutri krojač; kdor ključe po ulici

MOJ VERTEC

Andante.

Besede Praprotnikove, napev Gr. Riharjev. *)

Sostavno.

The musical score consists of three staves of music in common time (indicated by 'C'). The first staff uses a treble clef, the second a bass clef, and the third an alto clef. The key signature changes from C major to F major and back to C major. The lyrics are written below the notes in a cursive hand. The first section of lyrics is:

O lu-bi verteč, verteč moj, ve-se-lje imam
vse sta-boj. Raz-grinjaš mi cveti-ce mile, ki
du-so bo-do mi ve-dri-le Raz-le.

Cvetlice mile so samé,
Ki v serce moje govoré;
Iz njih beseda sladka veje,
Ki dušo celo mi pregreje.

Človeška govorica ni,
Iz rožic ki nam govorí;
Nebeški glas iz njih se čuje,
Ki čudno giblje navdihuje.

Zatoraj ljubi verteč moj!
Veselje imam vse s taboj;
Razgrinjaj mi cvetlice mile,
Ki dušo bodo mi vedrile!

*) Ta napev je še ranjki gosp. Gr. Rihar sestavil, pa ni bil do zdaj še nikjer natisnjen; zategadelj mislimo, da bo marsikomu dobro došel. Ker je pa ta napev za samo moške ali samo ženske glasove sestavljen, je potem takem previsok za otroke, torej naj si ga vsak za ta namén niže postavi.

„Vred.“

raznaša, bode ključalničar i. t. d., vsi pa bojo rokodelci, to so taki ljudjé, ki si z rokami svoj vsakdanji kruhek morajo služiti.

Žagarjev Polde se je tudi rokodelstva učil. Sicer so mu oče v prvih letih njegovega življenja večkrat papirnato škofovsko kapo na glavo postavljali in djali: „Polde bo škof,“ — a Polde v teh mislih je tudi že mašo včasih domá v kakem kotiču bral in pridigo sam sebi deržal, ali osoda je sploh nemila; namestu škofove kape dobi Polde v svoje roke dreto in smolo, in namesto da bi mašo bral, nam bode čevlje šival. Je pa tudi prav, vsaj so čevljarji tudi koristni ljudje in čevljarstvo je v današnjih časih po vsem svetu razširjeno.

Treba je pa tudi vedeti, kako je Polde škofovsko kapo z dreto zamenil.

Oče so mu naglo umerli in reveža Poldeta z materjo samega zapustili. V zadnjem uri svojega življenja so hitro nekoliko vaščanov k sebi poklicali in jim rekli: „Vse premoženje — pa vsaj ga ni bilo veliko — zapustum vдовini svojemu Poldetu. Po vdovine smerti je pa čez vse moje bivše premoženje edini Polde gospodar.

Čez nekoliko časa dobi Polde očuha, ki se pa ni veliko brigal za revčeka. Čeravno je Polde vse storil, s čimur bi svojega očuha razveseliti mogel, vendar se je ta zmiraj na Poldeta otresal.

Nekega dne reče očuh Poldetovej materi: „Veš kaj Mica? Polde je že 8 let star, treba je, da se kaj izuči, kaj nama bo tukaj na poti? Naj gre v Ljubljano h kakemu mojstru.“

Mati so se jokali in Poldeta pozneje prav serčno na svoji persi pritisnili, ko so mu očuhov sklep razodeli.

Poldetu je bilo sicer žal po domačej hiši in po svojih preljubljenih tovarših, a vendar je bil vesel, da pojde v belo — Ljubljano. In res, čez nekoliko tednov je Polde že po ljubljanskih ulicah z rokodelskim predpasnim žvižgal.

* * *

Mojster, pri katerem se je Polde učil, je bil prav dober in prijazen človek. Večkrat je pridnega Poldeta miloval in mu rekel, naj bode le priden, da človek tudi brez škofovsko kape lehko gospod postane.

Poldetov očuh je mojstru obljudil, da bode obleko Poldetu sam dajal, vse drugo ima pa mojster dajati, ki ima za 4 leta Poldeta oprostiti, ali kakor sploh pravijo „frajšprehati.“

Preteklo je že skoraj celo leto, odkar ni očuh mojstru niti besedice pisal, še manj pa svojo oblubo glede Poldetove obleke spolnil.

Videlo se je, da očuh ne mara veliko za ubogega Poldeta.

Polde mu je večkrat prav lepo pisal in ga prav ponižno prosil za obleko, pa vse zastonj, — očuh se še za kak odgovor zmenil ni.

Časa zob je zgrizel Poldetovo obleko takó, da je že ves razcapan in raztergan okoli hodil.

Polde je dobro vedel, da so njegov oče svoje malo premoženje njemu zapustili in tudi mojstru se je zdela krivica, da Polde tako dolgo kake boljše obleke čakati mora.

Ali Polde je več dni nekako zamišljen okoli hodil in se nazadnje vendar nekaj izmislil.

Nekega dné odide k bližnjemu krojaču Geltarju, ter ga prosi, da bi mu od nog do glave prav novo obleko naredil.

„Hm, hm,“ že lepo, poreče krojač „kdo bo pa plačal? Za obleko treba denarjev.“

„Plačal bom jaz,“ odgovori Polde ponosno, kakor bi v žepu same desetače imel.

„Hà, hè,“ smeje se Geltar, „borče, od kod neki bodeš ti plačalo, za kakih 5 — 6 let že, ali zdaj pa še ne.“

„Imam očetovo premoženje,“ odgovori Polde, „in iz mojéga premoženja bomo že denarje za obleko dobili, le povejte, koliko bo obleka veljala in koj mi mero vzemite.“

Krojač zahteva za obleko 15 goldinarjev. Malo prenišljuje, potem vzame mero in Poldetovej želji zadovolji.

Čez osem dni jo Polde prav ponosno maha po Ljubljani z novo obleko.

* * *

Bil je ravno deževen dan, ko Poldetov očuh z materjo pri peči sedi in pratiko pregleduje. Listonos stopi v sobo in podá očuhu poštno izkaznico, ki je zahtevala 15 goldinarjev za neki paket, 6 funtov težak, ki je pod naslovom očuha iz Ljubljane na ondotno pošto dospel in katerega je listonos koj seboj prinesel.

Očuh začudeno pogleduje in z glavo kima, kaj bi neki to moglo biti. Naposled vendar podpiše povzémni list in našteje 15 goldinarjev.

Radoveden odprè sveženj in kaj neki najde? Poldetovo raztergano staro obleko, zraven pa list od Poldeta, s katerim se prav serčno za novo obleko zahvaljuje.

Mati se natihoma smejejo, očuh se pa bolj jezí, nego da bi se fantove prebrisanosti radoval.

Odslej očuh ni več čakal takih nenadnih paketov, dà še celó večkrat je Poldetu pisal in ga vprašal, če ima potrebne obleke.

Lj. T.

Bogomir. (Po francoskem.)

Bogomir je bil iz plemenite rodonevine Peronskih vitezov. Zapustil je posvetnega življenja šum, in se je podal med bele menihe, ki so imeli takrat slavnega opata, svetega Bernarda. Še le pred kratkem je stopil v ta red,

in je ravno spremljal svojega očeta in še nekatere druge duhovske brate na nekem potovanji. Bogomir, ki je bil že po svojej naravi rad vesel in dobre volje, postane naenkrat otožen in ves pobit. Začel je namreč misliti na svoje poprejšne svetne prijatelje, na sorodnike, in na svoje veliko premoženje, ki ga je moral zapustiti. Poprijele so se ga hude skušnjave, in naposled ga navdaja misel, da se naj zopet poda nazaj v posvetno življenje. Ta njegov notranji boj se mu je lehko bral na obrazu.

To vidi nekega dné eden njegovih najljubših prijateljev ter ga skrivaj vpraša: „Kaj ti pa je Bogomir? Zakaj si zoper svojo navado tako zamišljen in žalosten?“ Bogomir globoko vdihne in odgovori: „Oh preljubi moj brat, vse svoje žive dni ne bodem več vesel in dobre volje!“

Te besede ganejo globoko v serce njegovega dobrega tovarša in njegova goreča bratovska ljubezen mu ni dala poprej miru, dokler se ni podal k očetu omenjene družbe, k svetemu Bernardu, in mu vse razodel, kar mu je zaupal njegov prijatelj. Pobožni opat kmalu spozna veliko nevarnost, v katerej je bil Bogomir, da bi zapustil duhovsko življenje. Zato se podá v neko bližnjo cerkev, da bi tam za njega molil. Bogomir pa, katerega je žalost prevzela, naslonil je sedé svojo glavo na nek kamen ter je prav terdo zaspal.

Čez nekaj časa vstaneta obá; pervi končavši svojo molitev, drugi zbudivši se iz svojega spanja. In glej! Bogomir je bil tako veseloga serca in prijaznega obličja, da se je njegov prijatelj kar čudil nad tolikim in tako naglim spremenjenjem. Bogomir mu pa reče: „Malo poprej sem ti bil rekел, da ne bom nikoli več vesel in dobre volje, zdaj te zagotovim, da me ne boš nikoli več videl žalostnega!“

Tako se je končala skušJAVA pobožnega mladenča. Iz te kratke povesti se pa učimo, koliko premore molitev pravičnega, ako moli z blagim in po nižnim sercem za svojega sobrata.

F. Rup.

C v e t l i c e .

Mihec se v vertu pred rožnim germom vstavi in reče svojim sestricam: „Pač je roža najlepša cvetlica!“ Marica zaverne: „Vsaj je limbar ravno takó lep kakor roža. Meni se te dve cvetlici najbolj dopadate, a vse druge niso nič vredne.“ Mala Anica pa reče: „Kaj še? Vijolice so najlepše! Ali jih nismo v spomladi najrajše tergali?“

Mati, ki so ta razgovor slišali, rekó: „Vse tri cvetlice, o katerih se pogovarjate, so lepe podobe treh lepih čednosti. Modra vijolica je podoba poniznosti; beli limbar je podoba nedolžnosti, in rudeča roža nas spominja dobrote serca, ter vam pravi: „Serce vaše naj plamtí v ljubezni do predobrega nebeškega Očeta.“

Ponižnost, nedolžnost, dobrota serca,
Med vsemi bogastvi še največ veljá.

(Po Kr. Šmidu.)

Mala predica.

Skoz pèrstice nitka mi tecí lepo!
Pripravna da bodeš za platno tenkó!
Muditi me mucka ti — datole ves —
Pri delu težavnem nikakor ne smeš;
Ne méni, da lehkomisleče ko ti
Bi dékllice bilo, ki íma skerbi,
Katero čedalje je veče in veče,
Kateremu leto čuj! — sédimo vže
teče.
Skoz pèrstice nitka mi tecí lepo!
Pripravna da bodeš za platno tenkó!

Minoli so časi, ko vedno skakljala.
Okoli sem s tabo in tebi igrala.
Ko človek postane bolj moder in star
Za šale enake mu prav nič ni mar.
Ne bodi priliznjena! — pojdi mi
v kraj.
Saj znaš tudi presti, pa predi sedaj.
Skoz pèrstice nitka — nù, to je
lepo —
Porédna utergala se je celó! —

Oj, to je nevgodno! — ne vém kaj početi,
In menda nezdravo je zmiraj sedeti —
Dà, dà, vže začenja boleti me glava,
Kakò bi prilegla se meni dobrava!
Saj vendar sem mlada, le šest ímam let,
In babica pravi, da moj je ves svet — —
O venkaj, le venkaj iz sobe me vleče
Tje, kamor me vabijo rože díseče,
Kjer mladi škerjanci sedaj žvergolé,
Metulji se sučejo, hrošči berné.
Tam, mucka, se budem vesela igrala
In s tabo okoli za stavu skakljala;
Podvázaj se — tecí — če ne ti vbežim,
Le urno, urnejše, poglej, jaz hitím.
Ti nitka uboga pa spančkaj sladkó,
Tak dolgo, da — drug spet probudil te bo!

Lujiza Pesjakova.

S m o k v a.

Košato drevo smokvino
Je mnogo let zeleno b'lo;
So v njemu pele tičice
Zobale sladke smokvice.

Pa huda burja siloma
Mu veje je razčešnila;
Zdaj tički urno izferce
Nazaj pa več — ne prileté.

Tud' nas poznajo v sreči vsi
Prijatli sladkoustneži,
Se z našo srečo raztekó
V pomoč nazaj ne pridejo.

P. Gros.

Gledališčne igre za mladost.

Boječi Matevž.

Šaloigra v dveh dejanjih. Spisal F. Stegnar.

O s e b e :

Matevž; Jerica, njegova sestra; Gašper, Anže in Bogomil, otroci iz vasí
10 — 12 let stari.

PERVO DEJANJE.

PERVI PRIZOR.

(Vas, na levej kmečka hiša, pred hišo lipa, pod katero stoję dečki: Gašper, Anže,
Matevž in Bogomil.)

Gašper. Dà, dà, gola je resnica, da so strahovi! — Kaj meniš
Bogomil; ali ti kaj verjameš na strahove?

Bogomil. Pojdi, pojdi! Gospod učitelj so nam uni dan rekli, da le
še kaka stara babura na kaj takega misli.

Anže. In to je res; le še kakšen bedak verjame na take neumnosti
in sleparije. Ako po noči v hiši kaj zaropota, gotovo je mačka ali kaka
druga reč, djali nam so gospod učitelj.

Matevž (z zavijačo na glavi). Ne boš Jaka! Temu ni takó. Duhovi in
strahovi so, pa je konec besedí. Predvčerajšnem zvečer so videli na vertu
moje stare matere belo prikazen in pes ponočnega čuvaja je razgrajal, da je
bilo joj.

Gašper. Hm, prikazen? In še bela! — Stara Abramčevka je pe-
riло sušila in Kristelnova srajca je berž ko ne na drogu ostala; to vam je bila
bela prikazen.

Matevž. Nò, ne smeajte se! Pretečeno sredo zvečer so videli na
voglu pri pokopališči psa, ki mu je ogenj iz oči švigal.

Bogomil in Anže (čudé se). Kaj? Ogenj iz oči švigal?

Anže. Naša stara Marjeta nam je sinoči o tem pripovedovala. A
moj oče o tem še bolj natanko vedó. Mar ne veš, kdo je bil?

Matevž. Nò, kdo?

Anže. Perùn! mesarjev pes. — Cerkvenik tudi terdi, da vsako noč
in še posebno zvečer o mraku na pokopališči zeló straši; in veste zakaj to
pravi? Zategadelj, da se obvaruje snedencev, ki mu hodijo češplje in hruške
klatit.

Matevž. Za neumneža si poišči koga drugega in ne mene. Zvečer
vendar ne grem tje za pokopališče za ves svet ne. Strahovi in copernice so
gotovo in učitelj naj reče, kar mu je dragó. Jaz mu ne verjamem. —
Lanjsko leto je goveja živina bolehalá in naša babica je mislila, da je ta
živina začarana. Položila je zategadelj brezovo metlo pred duri govejega hleva.

Gašper. Se ve dá, in metla je veliko pomagala. Prav dobro je naš živino-
zdravnik starki povedal, ko jej je djal, da se naj metla na njeni herbet naloži.

Matevž. Nà, veš kaj? Z duhovi in pošastmi se ni šaliti. Če bi strahov nikjer ne bilo, bi se o njih tudi toliko ne govorilo. Tudi je pregovor, ki pravi: Ne delaj si pošasti na zid. Dijake iz mesta sem že tudi večkrat slišal pripovedovati, da se po gledališčih vidi hudobni duh, ki pride in konec igre Gašperčka v mavho pobáše.

Bogomil. To pa naredé le igralci za šalo in v zabavo nazočega ljudstva, ki je v gledališči.

Matevž. Lepa vam hvala za tako zabavo! — Jaz bi se potem že ne upal domú, tako bi se mi hlače tresle.

Gašper, Bogomil in Anžè (smejaje se.) Ti si pač prismoda! Smejammo se mu! Hà, hè, hè!

Matevž. Le smeajte se le, kolikor vam je drago; za vaš smeh mi je pač malo mar.

Gašper. Nò bomo videli; tebe moramo še enkrat v tak strah pripraviti, da se ti bojo hlačice tresle.

Matevž (jezé se.) Malopridneži! zatožil vas bodem gospodu učitelju, in tudi svojemu očetu bom povedal, da me imate za bebca. (Jokaje.) In še celo ti Gašper; vsaj ti vselej dam od svoje malice, kadar me prosiš; tudi marsikatero jabelko dobiš od mene. — Pa tudi vi dva sta sleparja, Bogomil in Anžè. Veste kaj? Vsi ste sleparji, goljuſſe, tatje! (Zbeži za hišo.)

DRUGI PRIZOR.

(Prejšni brez Matevža.)

Anžè. Le čaj, jaz ti bom že pokazal sleparja.

Gašper. Tatove nas je imenoval.

(Okno v hiši se odpre in pokaže se Jerica, ki natihoma daljni pogovor posluša.)

Bogomil. In goljuſſe.

Gašper. Poslušajta me! nekaj sem zdruhtal.

Anžè. Pri tebi je to kaj navadnega.

Gašper. Danes zvečer bomo Matevžka enmalo strašili. Njegovega očeta danes ravno ni doma in bojazljivec spi sam pod streho v malej čumnati. Vsi trije se našemimo in stopimo k njemu.

Bogomil. Dobro si jo zdruhtal; ti si pač tič, da ti ga ni enakega. Zvečer tedaj pojdemo k njemu.

Anžè. Je že vse prav, al povejta, kako se našemimo.

Gašper. Jaz vzamem svojega očeta stari kožuh, obrem ga in se napravim kot kosmati duh. Ti Anžè pa vzameš svojega bratranca kožuh, in tako boš drugi duh.

Anžè. Kožuh mojega bratranca je bel.

Gašper. Nič ne dé! Boš se pa prikazal kakor kak beli duh.

Bogomil. In jaz bom šel z vama kakor Pavliha. Že vém; za našim zerkalom domá stoji velika šiba in kosmato kapo tudi imam.

Gašper. Zdaj je vse dobro; orodje bi bilo vkup. — Pri nas tam nad vratmi na polici, kjer sedi penica, leží stará knjiga; vzeli jo bomo za čaranje.

Anžè. Kaj pa, če nas Matevž spozná in nas jutri v šoli zatoži? Ti gospod Pavliha boš moral na lesenem oslu jezdariti in mi dva gospoda duhova na ajdi klečati.

Gašper. Nato zdaj ne moremo in tudi ne smemo misliti. — Poslušajta me, zdaj še nekaj; obraze si bomo počernili s sajami.

Bogomil. Pa kedaj? Določimo uro, da bomo vedeli, kedaj se snidemo.

Gašper. (Gašper prime obá za roko.)

Ko netopir na rôp sferčí,
In v gozdu čuk se oglasi;
Razgerne se povsod temà
Čuvaj na stražo se podá.
Takrat tud' mi odlazimo
Skoz dvorna vrata splazimo.

Vsi trije.
Ko netopir na rôp sferčí,
In v gozdu čuk se oglasi;
Razgerne se povsod temà
Čuvaj na stražo se podá.
Takrat tud' mi odlazimo
Skoz dvorna vrata splazimo.

(Vsi trije odidejo prav hitro na desno. Jerica ki se pri zadnjih besedah skrije, zapre okno.)

TRETJI PRIZOR.

Matevž (počasi prihaja). Že se mračí! — Sam ne vem, kako mi je? Bojim se skorej samega sebe. Veliki pes z ognjenimi očmi; oh! ko bi zdaj kar tukaj le k meni prišel.

Jerica (se tiho približuje, vdari Matevžka na ramo, da glasno zavpije.) Nò, ti ubogi bojaljivec; kaj neki tako kričiš?

Matevž. Mislil sem, da si kak strah ali celo parkelj.

Jerica. Kaj še? Nič drugega, nego tvoj lastni strah je! — Glej Matevž; tako dobro serce imaš, v šoli si tudi priden in marljiv, le tvoja nespametna bojaljivost . . . Poglej mene, eno leto sem mlajša od tebe, pa že pomagam materi bodi si po noči ali po dnevnu. O polnoči grem, če bi bilo treba v klet, a ti ubožec zležeš precej za peč, kakor hitro se stemní ali se kaka nevihta približuje. Pogum! serčnost! pa bodeš vse premagal.

Matevž. Imaš prav, ljuba sestrica, pa kako hočem to začeti?

Jerica. Bistre oči, glavo po koncu, persi vèn, trebuh nazaj, prav po vojaško in čversto stopaj, glej takó: ena, dve, tri, štiri — stoj! — Tak-le mladeneč moraš biti. Ako kdo pride v temi, glasno vprašaj: „Kdo je?“ In če ne da odgovora, plani na-nj ter ga čversto primi za rokav, tako-le (prime ga.)

Matevž. As! ajej!

Jerica. Zdaj me poslušaj Matevž! — Gašper, Anžè in Bogomil so sklenili, da te bodo danes zvečer strašili. Poslušala sem je skrivši se tam-le za okno.

Matevž. Tedaj danes ne grem spat!

Jerica. Prišli bodo gerdo našemljeni, da bi te v kozji rog vgnali.

Matevž. Hočem se toraj zariti v kot kakor červ.

Jerica. Tega nikakor ne storí, ampak ti je prehititi in pokaži se jim za parkeljna. Pasja capa! čez nekaj let bodeš prevzel gospodarstvo čez vso hišo, dvor in zemljišče, pa si taka boječa šleva. Na noge! pogum veljá! Hočem ti pomagati.

Matevž. Dobro, če mi bodeš ti pomagala. Toda sam — za ves svet ne prevzamem tega dela. S twojo pomočjo jim bode spodletelo. — Serčnost me navdaja, pogum mi raste; pripravi mi le še eno kapo z rogmí in pa volovsko kožo.

Jerica. Hå, hå, veš kaj, preveč bi se te zbali. Bolje je, da se ogerneš v kako belo rjuhu; vse drugo ti bodem jaz preskerbela.

Matevž. Prav tako; pokazal se jim bodem kakor kak beli rogač. Toda kedaj sestrica, kedaj?

Jerica (slovesno.)

Ko netopir na rôp sferčí,

In v gozdu čuk se oglasi,

Začneva roj z Anžetom

Gašperjem, Milčetom.

Matevž. Izverstno! Izverstno! Preskerbi mi le kako zavijačo. Kaj pa bova položila v posteljo?

Jerica. Ali veš kaj? Tistega moža iz slame, ki je bil na našej črešnji tičem za strašilo. Ko bodo twojo posteljo obstopili, vzdigneš se ti izza postelje in začneš mukati.

Matevž. Prav dobro! Kaj ne, tako-lé: mú, mú.

Jerica. Izverstno! krasno! le nekoliko bolj glasno.
Mú, mú, mú! (Jerica se smeje, zagrínjalo pade, medtem ko Matevž še zmiraj muka.)

DRUGO DEJANJE.

PERVI PRIZOR.

(Čumnata pod streho, v katerej stoji postelja. Na desnej vrata, na levej stol. Noč. Matevž pride s svetilnico v roki, in nese slaminatega moža čez ramo; za njim pride Jerica, ki nese s papirja kapo in lesičji rep v roki, čez ramo pa rjuhu, zavijačo in čern plašč.

Matevž postavi svetilnico na stol in spusti slaminato strašilo na tlà.)

Jerica. Takó! zdaj bi bila tukaj. Kmalu se bode pričela komedija. Daj mi slaminatega moža sim in twojo kosmato kapo, da ga spraviva v posteljo. (Matevž jo uboga in oba položita slaminatega moža v posteljo.)

Matevž. Le lepo ga pokrij, da reveža ne bode zeblo.

Jerica. Takó! — Zdaj pa stopi ti tukaj-le k meni sim, da te napravim. (Dene mu kapo na glavo.)

Matevž. Brr! (strese se) Skoraj bi se samega sebe bal.

Jerica. Le mírno in tiho stoj! Kje pa je černilo? Hočem ti zdaj še berke namalati. (Načečka mu berke pod nos.)

Matevž. Nò, ako bi me zdaj gospod učitelj videli.

Jerica. Vse je v redu. Zdaj se pa le dobro ogerni z rjuhu. (Pomaga mu.)

Matevž. Tak sem kakor živ parkelj! — Zdaj pa naj le pridejo.

Jerica. Še ne. — Tudi jaz se hočem te komedije vdeležiti. Hitro černi plašč in pa zavijačo stare matere na glavo.

Matevž. Zdaj pa še lesičji rep v roko. — Ahà! že pridejo.

Matevž.

Tu sim, tu sim mi pridite iz kroga,
Da ga kaznjujem berž, kdor me ne uboga;
Kaj nam je zdaj storiti zarad plesa?

Jerica (z nizkim glasom). Vsem trem poreževa ušesa!

Gašper, Anže, Bogomil (s povzdignjenimi rokami). Odpuščenje, usmiljenje prosimo!

Matevž. Al veš, Sibila, še kaj drugega sovetovati?

Jerica. V gorečem žveplu hočeva vse tri oprati.

Gašper, Anže, Bogomil. O Bog, O Bog, pomagaj nam!

Matevž.

To vse premalo je za take fantaline; —

Da jim pogum duhove klicat' mine

Najpred je bova dobro našeškala,

Še le potem v goreče žveplo djala.

(Prime za šibo in podí z Jerico, ki ima lesičji rep v roki, vse tri okeli postelje. Med vpitjem, o joj! o joj! — smuknejo vsi trije skozi vrata. — Jerica zapre duri.)

Matevž (se razkrije in prav debelo smeje). Hå, hå, hå! Zdaj jih menda ne bo več z lepa tu sim. Mislim, da imajo zadosti. — Na noge slamnati mož. Vstani in vlezi se pod posteljo, tam bode dobro za té, dokler zopet črešnje ne dozorijo (potegne slamnatega moža in ga verže pod posteljo). Takó! Zdaj je Matevžek videl, kako se strahovi delajo. O jaz prismoda! Pač da me je sram! Nò odsihmal bodem bolj pogumen in serčan; ozdravil sem se svoje neumne bojazljivosti (poje:)

Matevžek vam pokazal je

Kako duhovi se podé;

Pač je bedak, kdor se bojí

Duhov, ki so z mesa kerví.

Kdor vam čez noč mirú ne dá

Po mojem zgledu naj ravná;

Strahove kmalu bo pregnal

Pod varstvom božjim sladko spal.

Že marsikter' na ta načín

Se je spokoril fantalín;

In ker je strah odšel zdaj proč

Grem spat, želím vsem lehko noč!

(Zagrinjalo pade.)

Razne stvari.

Drobetine.

(Orjaška dela nekaterih starih pisateljev.) Večkrat se nekaterim sedanjim našim pisateljem očita, da mnogo pišejo, dà še celo preveč in vendar ga ni med njimi nobenega, ki bi bil gledé knjig ali drugih pisem toliko napisal, kolikor so napisali nekateri pisatelji pred Kristusovim rojstvom. Ako je rés, kar nam pripoveduje Varro, spisal je modrijan Epikur tristo zvezkov izvirnih spisov. Slovničar Didim je spisal več tisoč knjig, Origin je izdelal 6000 obravnav, in Plutarh jih je spisal 150, izmed katerih se ni ohranila niti ena do današnjega dné. In koliko je še le število onih, ki nam se so ohranile?

Kralj in kmetič.

Iz nemškega; poslovenil V. Prešern.

Kmetič v koči sloneč sedí
In gleda kak' se luna bliščí;
Gleda kjer kraljevi gradič stojí,
In nič ne vé, kaj kralja teží.

„Oh ko bi bil kralj le eno noč,
Da bi pokazal svojo moč!
Od hiše do hiše šel bi okrog,
Darila bi dajal. Oh ti moj Bog!“

Kralj v palači sloneč sedí
In gleda kak' se luna bliščí;
Gleda kjer kmetova koča stojí,
In zraven britke solze točí.

„Oh ko bi bil kmetič le eno noč
Kako rad bi zgubil svojo moč,
Kar tisoč rok ne more storit'
Hotel bi takrat jaz pridobit.“

Tako obá premišljujeta,
In eden drug'ga gledata,
Obá gresta potem počivat,
Srečo tujo v spanji vzivat.

Kratkočasnice.

* Vojak gre memo nekega okna,
iz katerega mu papiga zavpije: „Dobro
jutro!“ Prestrašen vojak se naglo od-
krije in reče: „Ne zamerite milostivi
gospod, mislil sem, da ste tič!“

* V neko kerčmo pride gost ter
zahteva verček ola in golaš. Ol je bil
dober, ali v golašu najde košček cunje.
Hitro jo natakne na vilice, jezno po-
kliče kerčmarja, pokaže mu cunjo in
reče: „Kerčmar, kaj ste mi to prinesli?“
Kerčmar pa prav hladno odgovorí: „I
no, cunja je cunja, vsaj vendar ne bote
zahtevali, da vam morebiti za vaših
borih deset krajcarjev celo suknjo
prinesem.“

* Nek vojak je v vojski zgubil
obé nogi. „O moj Bog!“ vzdihne ža-
lostno „tolikokrat sem priporočal tebi
dušo in telo, na te presneti nogi sem
pa vselej pozabil.“

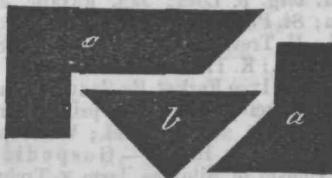
* Truden popotnik pride v neko
kerčmo in si velí prinesti mleka in
kruha. Oboje dobi kmalu. Al kako

pogleda debelo ko začne jesti in vidi,
da je mleko z muhami posuto, kakor
bi bilo z ocvirki zabeljeno. Berž po-
kliče gospodinjo in jej reče: „Veste
kaj mati! drugikrat mi prinesite mleko
posebej in muhe posebej.“

* „Jaz čez leto in dan več žganja
popijem nego kak sod,“ reče nek ša-
ljivec, ki ni nikoli veliko žganja pil,
svojim sosedom. „O ti lažnjivec ti“
reče mu eden sosedov, „še bokal ga
ne popiješ celo leto.“ — In vendar
sem resnico govoril, „kajti sod ga še
en bokal ne popije,“ odreže se šaljivec.

* Gospod kaplan so v šoli učili
otroke od sv. Duha. „Nò kdo je sveti
duh“ vprašajo majhnega dečka, ki je
sedel v pervej klopi. „Sv. Duh je ptica iz
papirja, ki na nitki visí doma nad našo
mizo,“ odgovori naglo nepremišljeni uče-
nec.

Zabavni nalogi.

I. Kako boš iz štirih koščkov
vsake tu narisane podobe (a, b, c)
sestavil pravi čveterekotnik (kvadrat)?

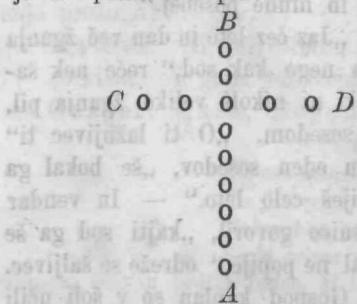
II. V tem
čveterekotniku je 9
praznih oken. Za-
piši v vsako okno
eno število od 1 do
9 takó, da ne boš
nobenega števila
dvakrat zapisal, pa se bo vendar na
vse strani (od zgorej navzdol, od spo-
dej navzgor in križema) vselej število
15, ako sešteješ dotična števila.

(Rešitev in imena reševalcev v pribodnjem listu.)

**Rešitev zabavne naloge, številnih nalog
in skakalnice v 5. listu „Verteca.“**

Rešitev zabavne naloge:

Cuva je vzel dva diamanta, in sicer: diamant pri črki **C** in **B**, zgornji diamant pri **B** je pa spodaj postavil k črki **A**. Križ je imel potem tole podobo:

To naločo so prav rešili: Gg. Ant. Bezenšek, dij. v Celji; Vid Rebernik, terg. v Šmiheli na Koroš.; Mat. Rant, učitelj v Ternovem pri ilir. Bistrici; Jož. Peterman v Škočjanu na Koroš.; Jereb, nadučitelj v Mokronogu; Rud. Weiser, diurnist in fotograf v Škofjeloiki; Jaka Ukmar, učit. v Mošnjah; Štef. Kovačič, učit. pri sv. Križu pri Ljut.; Glažarjev Janez v Gorici; F. Seigeršmid v Idriji; Mar. Kovša učit. v Selcih; J. Petrovič in F. Juh v Hrenovici; A. Berčič, poduč. v Star. terg. p. Loža; Jan. Kavalčič, dij. v Kopru (II.) — Gospodičine: Mat. Tomšič in Biljana Jarm v Trebnem; K. Kontusi, v Škočj. na Krasu; Tončka Stuhec, učenka pri sv. Križu pri Ljutomeru.

Rešitev številnih nalog:

- I. 16 moških in 8 ženskih oseb.
II. Blaž 1900 gld., Tone 1600 gld.

Prav so ju rešili: Gg. A. Bezenšek, dij. v Celji; M. Rant, učit. v Ternovem pri ilir. Bistrici; Jan. Kožlin v Biljani; F. Seigeršmid v Idriji; J. Ukmar, učit. v Mošnjah; Dav. Škrlj, dij. v Ljubl.; Štef. Kovačič, učit. pri sv. Križu pri Ljut.; M. Kovša, učit. v Selcih; A. Berčič, poduč. v Star. terg. p. Loža; Stanko Pirnat, dijak v Celji; F. Treven, učenec v Idriji; Ožb. Höningman, Ivan Farkaš, Fr. Zadravec in Jož. Štrökl, učenci pri sv. Križu pri Ljut.; A. Poniž učitelj v Černikalu; J. Peterman, v Škočj. na Koroš. (I.); J. Petrovič in F. Juh v Hrenovici (I.); Ign. Borštnik, učen. v Ljubl. (I.); Jan. Kavalčič, dij. v Kopru (II.) — Gospodičine: K. Kontusi v Škočj. na Krasu; Tončka Stuhec, učen. pri sv. Križu; Julijana Vranšek v Breškovasi na Kor. (I.); Mat. Tomšič v Trebnem (II.).

Rešitev skakalnice:

Vse kar plava in kar leze;
Vse kar hodi, kar letí,
Zbere se v presojevanje;
Pred se kliče može tri.
Meč se pervi je oglasil:
Jaz sem gospodar sveta;
Kamor prideum, pot si vgladim
Vse pred mano trepeta!

Zložil Vilhar.

Prav so jo rešili: Gg. A. Bezenšek, dij. v Celji; Jož. Peterman, v Škočj. na Kor.; F. Seigeršmid v Idriji; Dav. Škrlj, dijak v Ljublji; A. Poniž učit. Černikal; — Gospodičini: Mat. Tomšič v Trebnem in K. Kontusi v Škočj. na Krasu.

Opazka. Naloge v 4. l. „Verteca“ so tudi prav rešili, pa smo po naključju dočišne liste bili nekam založili in še le pozneje so nam prišli v roko, tedaj naj omenimo tukaj sledenja imena reševalcev: Gg. K. Taurer in Fr. Juh v Hrenovici (zab. nalogi); Fr. Orešek, terg. pom. v Ljublji. (zab. in štev. nal.); gospa R. Lipoldova v Mozir. (štev. nal.); gospodica K. Kontusi v Škočj. na Krasu (štev. nal.); V. Prešern, dij. v Ljublji. (zabav. in štev. nal.)

„Vred.“

Vabilo na naročbo.

S prihodnjim mesecem se začne drugo polletje. Prosimo tedaj vse naše č. gg. naročnike, katerim je s tem listom polletno naročilo poteklo, da nam naročnino za drugo polletje prej ko mogoče pošljejo. Ob enem opominjamo tudi vse tiste, ki naš list prejemajo, pa nam naročnine še niso poslali, da kmalu svojo dolžnost storé, in nam novce pošljejo, kajti brez novcev tudi „Vertec“ ne more napredovati, kakor bi radi mi in mnogi naši prijatelji. „Vred.“

Današnjemu listu je priložena muzikalna priloga.

Izdatelj, založnik in vrednik **Ivan Tomšič**. — Tisk Egerjev v Ljubljani